

AMR

circular 129

AMICS DE L'ART ROMÀNIC

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

gener 1994

Institut d'Estudis Catalans

— Carme, 45-47 —

08001 Barcelona

EDITORIAL

Cinc talles de fusta policromada, de mestre desconegut i d'estil barroc (segles XVII/XVIII), foren robades, a darreries del proppassat mes d'agost, a l'església romànica de Santa Maria de Porqueres (Pla de l'Estany). Aquestes talles havien format part del retaule major i s'havien salvat de la destrucció a l'any 1936. Les peces, mancades d'una elemental protecció, estaven catalogades, situació que fa difícil qualsevol mena d'operació mercantil de compra-venda perquè poden identificar-se i fa possible la seva descoberta i posterior recuperació. El robatori va donar lloc a tota mena de comentaris sobre la manca de seguretat en gran part dels locals on es custodien peces del patrimoni cultural, tant si són propietat d'institucions civils o eclesiàstiques, com si pertanyen a col·leccions privades.

Els primers dies del mes de novembre, el robatori de cinc pintures i una escultura de Picasso i de dues teles de Braque al Museu d'Art Modern d'Estocolm va evidenciar un greu problema: els lladres poden entrar impunement tant en una església aïllada en un àmbit rural, com és Santa Maria de Porqueres, com en un museu que disposa dels més sofisticats sistemes de seguretat. La diferència entre un i altre robatori hem de considerar que està en funció d'uns lladres més o menys preparats i de les possibilitats econòmiques i un determinat gust artístic d'uns eventuals compradors sense cap mena d'ètica personal i pública.

Aquests dos espolis han generat tota índole de comentaris, la majoria sense una valoració realista. Aquesta circumstància obliga a fer, una vegada més, una reflexió sobre el tema de la integritat del patrimoni cultural, sigui de l'edat antiga, medieval, moderna o contemporània, no sobre la seva destrucció, sinó sobre la "pèrdua" d'unes obres que passaran a ser propietat de persones mancades d'escrúpols i que a la llarga les poden convertir en un valor monetari. L'especulació amb les seves estimacions de valor ha fet augmentar el risc d'agressió contra el patrimoni. Les mesures de seguretat, els inventaris, en fi, tota mena de defensa queda anul·lada per l'ambició de les persones que per interès personal o amb finalitats especulatives desitgen posseir una obra d'art.

Mentre continuï aquesta situació de possible mercat, el patrimoni cultural estarà en un major perill del que ha estat durant segles, ja que la "pèrdua" d'obres no és un invent del segle XX.